

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií
Fakulta sociálních studií
MASARYKOVA UNIVERZITA
Brno, Joštova 10, 602 00, Česká republika

MVZ 705 OSN a její role ve světě

rozšířený sylabus

Marek Čejka

Poznámka: Tento rozšířený sylabus je určen výhradně studentům bakalářského kombinovaného studia oboru Mezinárodní vztahy a evropská studia FSS MU v Brně v podzimním semestru akademického roku 2005/2006. Jakékoliv rozšiřování, kopírování, případně využití tohoto materiálu (nebo jeho části) pro jiné kursy podléhá zákonné úpravě ochrany autorských práv v České republice.

Určení: kombinované studium, bakalářský studijní program,
akademický rok 2005/2006, podzimní semestr.

Kreditová zátěž: 10 kreditů

Ukončení: zkouška (formou písemného testu, bližší informace viz níže)

Autor sylabu a vyučující:

JUDr. et Mgr. Marek Čejka

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

e-mail: cejka@fss.muni.cz

Konzultační hodiny – pondělí

Cíl předmětu

Cílem předmětu je seznámit studenty s vývojem a současností Organizace spojených národů, nastínit její poslání, její strukturu, mechanismy činnosti a oblasti, ve kterých se angažuje nejvíce.

Anotace předmětu

Předmět OSN a její role ve světě uvádí studenty do problematiky největší mezinárodní organizace světa. Zaměřuje se nejen na její vznik a genezi, ale i na období před jejím vznikem, hlavně pak na její předchůdkyni – Společnost národů. Studenti také dostanou možnost seznámit se s hlavními pojmy používanými v souvislosti s OSN, s její institucionální strukturou a systémem fungování institucí. Kurs se věnuje i nejdůležitějším odvětvím činnosti OSN – její humanitární pomoci, podpoře ekonomického a sociálního rozvoje, mírovým misím OSN a její úloze na současném Blízkém východě.

Základní časový harmonogram předmětu

9. 12. 2005	Konzultační setkání se studenty
18. 12. 2005	Studenti do půlnoci odevzdají v elektronické podobě seminární práci
23. 12. 2005	Studenti obdrží vyhodnocení seminární práce
29. 12. 2005	Studenti do půlnoci odevzdají v elektronické podobě (případnou) opravnou seminární práci
leden - únor 2006	Zkouškové období (termíny zkoušek budou upřesněny)

Struktura témat předmětu

1. Společnost národů a vznik OSN
2. Instrukce a organizace OSN
3. Mírová činnost a mise OSN ve světě
4. OSN a ekonomický a sociální rozvoj
5. OSN a lidská práva
6. Humanitární činnost OSN
7. Mezinárodní právo
8. OSN na Blízkém východě

Studijní manuál

• Společnost národů a vznik OSN

(1. a 2. týden; 27. 9. – 10. 10. 2005)

Povinné prameny:

- *Společnost národů*: http://www.bbc.co.uk/history/state/nations/league_nations_01.shtml (všech 6 stránek v angličtině na serveru BBC)
- *Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů*, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001, str. 3 – 5
- <http://www.un.org/aboutun/history.htm> (rubriky „History of th UN“, „Milestones“ a „Major Achievements“)
- <http://www.un.org/Overview/brief.html> (7 stránek informací o OSN)

Klíčové pojmy:

Základní idea Společnosti národů a OSN, důležité postavy vzniku Společnosti národů a OSN, Charta OSN, cíle a zásady OSN

Modelové otázky:

Kdo byl tento muž?

Jaké jsou cíle OSN podle Charty OSN?

Co znamenala konference v Dumbarton Oaks?

• Instituce a organizace OSN

(3. a 4. týden; 11. 10. – 24. 10. 2005)

Povinné prameny:

- *Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů*, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001, str. 5 – 56

- *Charta OSN*, studium dokumentu,

http://www.unicprague.cz/suba.php3?kap=zpravy&podkap=dokumen1.htm#charta_osn

Pomocné prameny:

- <http://www.un.org/aboutun/mainbodies.htm>
- Struktura a činnost OSN: <http://www.un.org/aboutun/>

Klíčové pojmy:

Valné shromáždění, Rada bezpečnosti, Ekonomická a sociální rada, Generální tajemníci OSN, Mezinárodní soudní dvůr, Rozpočet OSN, Systém OSN, Mezinárodní tribunály, Programy a další orgány OSN, základní zkratky související s OSN

Modelové otázky:

Zjednodušeným schématem znázorněte systém OSN

Co je to UNEP?

• Mírová činnost a mise OSN ve světě

(5. týden; 25. 10. – 31. 10. 2005)

Povinné prameny:

- *Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů*, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001, str. 61 – 107
- **Mírová činnost OSN:** <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/index.asp> (rubrika „Overview“)

Pomocný pramen:

- *Kolektiv autorů: United Nations Peacekeeping 1948 - 2001*, Dept. of Public Information, New-York 2002 (informační materiál dostupný na Informačním centru v Praze)

Klíčové pojmy:

Rada bezpečnosti, prevence konfliktů, donucovací opatření, oblasti mírových misí OSN, činnost a historie důležitých mírových misí OSN

Modelové otázky:

Stručně charakterizujte mírové mise OSN v Africe

Co je to UNPROFOR?

• OSN a ekonomický a sociální rozvoj

(6. týden; 1. 11. – 7. 11. 2005)

Povinné prameny:

- *Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001, str. 111 - 181*

Klíčové pojmy:

Koordinace rozvojové činnosti, ekonomický rozvoj, oficiální rozvojová pomoc, sociální rozvoj, zmírňování chudoby, boj proti hladu, OSN a postavení žen, pomoc dětem, prevence zločinu, udržitelný rozvoj

Modelové otázky:

Co je to Rozvojový program OSN?

Čím se zabývá IFAD?

• OSN a lidská práva

(7. týden; 8. 11. – 14. 11. 2005)

Povinné prameny:

- *Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů*, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001, str. 185 - 208
- Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva: <http://www.ohchr.org/english/> (rubrika „About OHCHR“)

Klíčové pojmy:

Nástroje ochrany lidských práv, Mezinárodní listina lidských práv, Ekonomická, sociální a kulturní práva, občanská a politická práva, instituce na ochranu lidských práv, Vysoký komisař OSN pro lidská práva, OSN a boj proti diskriminaci

Modelové otázky:

Čím se zabývá Vysoký komisař OSN pro lidská práva?

Které jsou klíčové mezinárodní úmluvy ochrany lidských práv?

• Humanitární činnost OSN

(8. týden; 15. 11. – 21. 11. 2005)

Povinné prameny:

- *Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů*, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001, str. 209 – 219
- *Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky: <http://www.unhcr.ch/>* (rubrika „Basic Facts“)

Klíčové pojmy:

Koordinace humanitární pomoci, mezinárodní ochrana a podpora uprchlíků, Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

Modelové otázky:

Kdo je Ruud Lubbers?

Jaké je poslání OCHA?

• Mezinárodní právo

(9. týden; 22. 11. – 28. 11. 2005)

Povinný pramen:

- *Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů*, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001, str. 223 – 233

Pomocný pramen:

- *Mezinárodní soudní dvůr*: <http://www.icj-cij.org>

Klíčové pojmy:

Soudní urovnávání sporů, Mezinárodní soudní dvůr, rozvoj a kodifikace mezinárodního práva, mezinárodní obchodní právo, mořské právo, mezinárodní humanitární právo, Mezinárodní trestní soud, mezinárodní terorismus

Modelové otázky:

Co je to Římský statut?

Stručně charakterizujte mořské právo

• OSN na Blízkém východě

(10. a 11. týden; 29. 11. – 12. 12. 2005)

Povinné prameny:

- *Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů*, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001, str. 84 – 87, 218 – 219
- *Prameny související s činností OSN na Blízkém východě na stránkách* <http://chunky.webpark.cz/israel.html>
- „Cestovní mapa“ k trvalému urovnání izraelsko-palestinského konfliktu na principu existence dvou států

<http://www.unicprague.cz/suba.php3?kap=zpravy&podkap=http://b.unicprague.cz/bulletin/article.asp?id=392&title=Fakta+a+%E8%EDsla+OSN&r=200306>

Pomocné prameny:

- *Kolektiv autorů: The Question of Palestine & the United Nations*, UN Department of Public Information, 2003 (publikace dostupná na Informačním centru v Praze)
- Databáze dokumentů OSN včetně rezolucí a rozhodnutí Rady bezpečnosti a Valného shromáždění k palestinské otázce: <http://www.un.org/depts/dpa/qpa/>

Klíčové pojmy:

OSN a vznik Izraele, mírové mise OSN na Blízkém východě, problém Palestinských uprchlíků, UNRWA, Rezoluce 242 a 338, OSN a mírový proces na Blízkém východě, OSN a „Cestovní mapa“

Modelové otázky:

Jaká byla role OSN při vzniku Izraele?

Jak se OSN angažuje v postsaddámovském Iráku?

- **Opakování probraného učiva a příprava na závěrečný zkouškový test**

(12. a 13. týden; 13. 12. – 23. 12. 2005)

Prameny

Prameny k předmětu jsou rozděleny na povinné a pomocné. Povinné prameny tvoří základní soubor studijních textů nutných k úspěšnému absolvování zkouškového testu. **Předmětem zkouškového testu budou pouze povinné prameny v zadaném rozsahu.** U textů umístěných na internetu je v rámci sylabu uvedeno URL, kde je studenti mohou nalézt. Základní publikace *"Fakta a čísla OSN – základní údaje o Organizaci spojených národů"* je snadno dostupná, neboť je možné si ji zdarma objednat u Informačního centra OSN v Praze (nám. Kinských 6, 150 00 Praha 5). Je možné ji také stáhnout přímo z internetu na stránkách IC. Doplňuji, že na pražském IC je zájemcům k dispozici bezplatně také knihovna a studovna.

Studenti by měli sledovat také aktuální dění v českém zpravodajství souvisejícím s OSN. Pokud by došlo k nějaké důležité události ve spojitosti s OSN, je možné, že některá z otázek v písemné zkoušce se jí bude týkat.

Pomocné prameny nebudou předmětem zkouškového testu, slouží však k lepší a podrobnější orientaci studentů v probíraných tématech. Můžou být rovněž využívány k vypracování seminárních prací.

Prameny:

Základní pramen:

Kolektiv autorů: Fakta a čísla OSN - základní údaje o Organizaci spojených národů, Informační centrum OSN v Praze, Praha 2001

Pomocné prameny:

Kolektiv autorů: The Question of Palestine & the United Nations, UN Department of Public Information, 2003 (dostupné na Informačním centru)

Kolektiv autorů: United Nations Peacekeeping 1948 - 2001, Dept. of Public Information, New-York 2002 (dostupné na Informačním centru)

Pečenka, M.; Luňák, P. a kol.: Encyklopedie moderní historie, Libri, Praha 1995

Teed, P.: Moderní oxfordský slovník XX. století, Iris – Knižní klub, Praha, 1994

Prameny na internetu:

Společnost národů: http://www.bbc.co.uk/history/state/nations/league_nations_01.shtml

Domovské stránky OSN: <http://www.un.org/english/>

Struktura a činnost OSN: <http://www.un.org/aboutun/>

Informační centrum OSN v Praze: <http://www.unicprague.cz/>

Seznam členských států OSN a adresy stálých misí u OSN: <http://www.un.org/members>

Generální tajemník OSN: <http://www.un.org/Docs/SG>

Mírová činnost OSN: <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/index.asp>

Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva: <http://www.unhchr.ch>

Mezinárodní soudní dvůr: <http://www.icj-cij.org>

Databáze dokumentů OSN včetně rezolucí a rozhodnutí Rady bezpečnosti a Valného shromáždění k palestinské otázce: <http://www.un.org/depts/dpa/qpal>

UN Chronicle: <http://www.un.org/Pubs/chronicle/>

Pomoc Afrike: <http://www.un.org/ecosocdev/geninfo/afrec/>

OSN - otázky a odpovědi : <http://www.un.org/geninfo/ir/>

OSN a lidská práva: <http://www.un.org/rights/HRToday/>

Společnost národů: http://www.bbc.co.uk/history/state/nations/league_nations_01.shtml

Prameny související s činností OSN na Blízkém východě na stránkách

<http://chunky.webpark.cz/israel.html>

Závěrečná písemná zkouška

Závěrečná zkouška bude probíhat písemnou formou (test + otázky)

- ke zkoušce se mohou přihlásit pouze studenti, kteří odevzdali esej odpovídající podmínkám uvedeným níže
 - otázky písemné zkoušky budou založeny na povinných pramenech zadaných ke všem tématům kursu
 - délka písemné zkoušky je 60 minut
 - struktura písemné zkoušky: 8 otázek ohodnocených 5 body. Úspěšné absolvování zkoušky vyžaduje získat nejméně 25 bodů ze 40 možných
- **Hodnocení písemné zkoušky:**

A. Výborně	37 – 40 bodů
B. Velmi dobře plus	34 – 36,5 bodu
C. Velmi dobře	31 – 33,5 bodu
D. Dobře plus	28 – 30,5 bodu
E. Dobře	25 – 27,5 bodu
F. Neprospěl	méně než 25 bodů

Výsledky závěrečné písemné zkoušky budou umístěny v informačním systému, v bloku vytvořeném za tímto účelem. Název bloku bude studentům, kteří vykonali zkoušku, oznámen pomocí hromadné pošty po vyhodnocení testů a zadání výsledků. Data konání opravných termínů budou upřesněna v průběhu zkouškového období. O výsledcích budou studenti informováni stejným způsobem jako v případě termínů řádných. Student získané bodové ohodnocení i konečnou známku zjistí prostřednictvím informačního systému (www.is.muni.cz).

Seminární práce - esej

Studenti jsou povinni vypracovat a ve stanoveném termínu odevzdat esej na jedno z témat vypsaných vyučujícím. Při práci na tomto textu je žádoucí, aby si studenti osvojili správné postupy při psaní odborně zaměřeného textu, naučili se pracovat s odbornou literaturou a prameny. Studenti mohou volit z následujících témat:

1. OSN a svět po 11. září 2001

2. Jaké jsou perspektivy OSN na Blízkém východě? (důraz hlavně na konflikt v Iráku a izraelsko-palestinský konflikt)

3. Perspektivy větší akceschopnosti a efektivnosti OSN v 21. století

Zadaná témata jsou orientační a studenti by se měli pohybovat v jejich rámci. Záleží však na nich, jak téma pojmu.

Odevzdávané eseje musejí odpovídat formálním i obsahovým nárokům, jež jsou od seminárních prací vyžadovány. Potřebné a užitečné informace mohou studenti nalézt například na internetových stránkách Katedry mezinárodních vztahů a evropských studií (<http://www.fss.muni.cz/mve>). Práce neodpovídající požadovaným standardům nebudou uznány. Mimořádná pozornost by měla být věnována především správnému citování literatury použité při psaní textu, vhodné úpravě textu a jeho přehlednosti, existenci poznámkového aparátu a seznamu použité literatury. Rozsah seminární práce je 6 normostran (přibližně 10 600 - 11 000 znaků) bez seznamu literatury a poznámkového aparátu.

Seminární práci student zašle v určeném termínu uvedeném v programu předmětu elektronickou poštou vyučujícímu ve formě přílohy. Přijaty mohou být pouze takové soubory se seminární prací, které budou formátovány pro Word 97 nebo Word 2000 (formáty doc či rtf).

Seminární práce budou hodnoceny na základě jejich obsahové (věcné) správnosti, snahy o vlastní reflexi popisovaného problému, dodržení formálních požadavků (poznámkový aparát, grafická úprava textu, citace literatury či pramenů, seznam použité literatury) a jazykové kultury. Hodnocena nebude shoda

názoru studenta s obecně přijímanými historickými schématy, ale schopnost porozumění problému a vlastní reflexe popisovaných skutečností.

Pokud vyučující shledá, že seminární práce neodpovídá daným požadavkům, dostane student jednu možnost seminární práci přepracovat v termínu uvedeném výše. Bez vyučujícím uznané seminární práce není možné absolvovat závěrečnou zkoušku. V případě, že bude výsledek závěrečné písemné zkoušky nejednoznačný, vyučující přihlédne ke kvalitě odevzdané písemné práce při udělování závěrečného hodnocení.